

STANOVISKA

VÝBOR REGIONŮ

113. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 8. A 9. ČERVENCE 2015

Stanovisko Evropského výboru regionů – Zelená kniha Vytváření unie kapitálových trhů

(2015/C 313/05)

Zpravodaj: pan Tadeusz TRUSKOLASKI (PL/EA), primátor města Białystok**Odkaz:** Zelená kniha Vytváření unie kapitálových trhů

COM(2015) 63 final

I. OBECNÉ PŘIPOMÍNKY

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

1. vítá iniciativu Evropské komise, o které pojednává zelená kniha Vytváření unie kapitálových trhů, jejímž hlavním cílem je vytvořit jednotný kapitálový trh;
2. poukazuje na to, že soukromé iniciativy a podnikání hrají důležitou úlohu v procesu vytváření konkurenceschopné ekonomiky Evropské unie;
3. poukazuje na význam vytvoření společného jednotného kapitálového trhu;
4. vyzývá Komisi, aby urychlila přípravu akčního plánu a aby co nejdříve předložila legislativní návrhy tak, aby bylo možné dosáhnout cíle spočívajícího ve vytvoření zcela integrovaného jednotného kapitálového trhu v EU do konce roku 2018;
5. vítá snahy Komise odstranit překážky bránící investicím do podnikání, z čehož budou mít prospěch obzvláště malé a střední podniky. Zdůrazňuje, že využití potenciálu kapitálového trhu je důležitým faktorem pro dosažení udržitelného růstu a zaměstnanosti na místní a regionální úrovni;
6. zdůrazňuje, že je nutné vyvinout další strukturální a proticyklické iniciativy v oblasti finančních trhů, a to tak, aby měly dopad na všechny členské státy EU a přinášely prospěch také regionům s méně rozvinutými finančními trhy;
7. domnívá se, že je nezbytné diverzifikovat zdroje financování hospodářství EU a mechanismy, které do něj mají přilákat nové investice, jelikož se jedná o faktory podporující rozvoj a mající stabilizační účinek;
8. středem jeho zájmu jsou ty aspekty unie kapitálových trhů, jež mohou zintenzivnit regionální a místní rozvoj;
9. zvláštní pozornost věnuje a jednoznačnou podporu vyslovuje veškerým opatřením, která jsou zaměřena na:
 - a) posílení potenciálu malých a středních podniků, přičemž uznává jejich místní úlohu v oblasti podpory podnikání, vyvíjení inovací a utváření společnosti opírající se o takovou hodnotu, jakou je práce;

b) podporu finanční proveditelnosti důležitých a dlouhodobých investičních projektů, které mají zásadní regionální význam a vytvářejí podmínky pro účinný regionální a místní rozvoj;

10. podotýká, že unie kapitálových trhů musí umožnit větší diverzifikaci zdrojů, pokud jde o financování investičních projektů, jež s ohledem na svá specifika a rozsah vyžadují zapojení mnoha finančních subjektů;

11. souhlasí s tím, že v souvislosti s vytvářením unie kapitálových trhů bude nutné provést mimořádně rozsáhlé analýzy a konzultace s cílem identifikovat překážky a příležitosti a následně bude třeba učinit rozličná opatření v regulační, institucionální a vzdělávací oblasti;

II. ZÁSADY A CÍLE UNIE KAPITÁLOVÝCH TRHŮ

12. vítá zahájení činnosti v procesu vytváření unie kapitálových trhů;

13. je přesvědčen o tom, že regulovaný jednotný kapitálový trh v Evropské unii bude dalším mechanismem ke zvýšení odolnosti vůči asymetrickým šokům, jež mají svůj původ v odlišném tempu rozvoje jednotlivých regionů Evropské unie. Poukazuje na to, že oslabení kapitálových trhů pramení rovněž z hluboko zakořeněných faktorů nedostatečné agregátní poptávky, k nimž patří například rozdílná míra regionálního rozvoje;

14. je potěšen tím, že byl sestaven soubor priorit pro další činnost, mezi něž bylo mimo jiné zařazeno odstranění překážek v přístupu na kapitálové trhy, usnadnění navazování vztahů mezi držiteli kapitálu a subjekty typu malých a středních podniků, bezpečnost na kapitálovém trhu, podpora a financování dlouhodobých investic, rozvoj soukromých emisí a jiných forem financování v celé EU a snížení administrativní zátěže;

15. je toho názoru, že unie kapitálových trhů má potenciál sjednotit roztržštěné kapitálové trhy v Evropě tím, že podpoří přeshraniční pohyb kapitálu, čímž se pak zvýší objem investic do evropských podniků a infrastrukturních projektů;

16. vyzývá Komisi k tomu, aby se zabývala také stranou nabídky, zejména aby analyzovala a vyřešila hlavní příčiny toho, proč retailová a institucionální investoři nejsou s to mobilizovat a transformovat dostatek kapitálu pro posílení individuálních finančních služeb a dlouhodobých investic do reálné ekonomiky;

17. obává se, že současné cíle jsou příliš obecné, což může vést k tomu, že se nedosáhne uspokojivého stupně diverzifikace zdrojů financování malých a středních podniků;

18. domnívá se, že vznikající unie kapitálových trhů by měla především přispět k rozvoji malých a středních podniků, ale klade si otázku, zda sekuritizace nabízí dlouhodobé řešení problémů malých a středních podniků s financováním, zejména s ohledem na to, že pro malé a střední podniky představuje poměrně vyšší náklady;

19. schvaluje zvolenou cestu směřující k většímu zapojení retailových investorů do kapitálového trhu, poukazuje však na to, že zelená kniha nevěnuje dostatečnou pozornost soukromým investorům;

20. domnívá se, že provedení rozsáhlé reformy kapitálového trhu musí být doprovázeno přísným dohledem na úrovni EU a na úrovni jednotlivých zemí, v jehož rámci je mimo jiné nutné posílit úlohu Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA) při intenzivnějším sblížení v oblasti dohledu, aby se zamezilo nadměrnému riziku a nestabilitě na finančních trzích;

21. vybízí k uskutečnění rozsáhlejších konzultací ohledně procesů sekuritizace, přičemž je třeba zohlednit ponaučení z finanční krize. Sekuritizace nesmí vyvolávat systémové riziko, a proto by neměla obsahovat nástroje s vysokou pákou a být závislá na krátkodobém financování;

22. upozorňuje na to, že trhy jednotlivých členských států se z kulturního, historického a právního hlediska značně liší. Složitost této problematiky vyžaduje, aby byla analýza ex ante v oblasti vytváření a působení unie kapitálových trhů rozšířena na všechny členské státy;

23. je přesvědčen o tom, že řada iniciativ týkajících se unie kapitálových trhů bude muset probíhat souběžně a následně bude třeba je podpořit mnohoúrovňovými vzdělávacími programy, a to kvůli společenským překážkám, jež vyplývají mj. z tradic a zvyklostí;

24. poukazuje na nízkou úroveň finanční gramotnosti a investiční kultury u retailových investorů a majitelů mikropodniků a malých podniků. Jedná se o strukturální faktory, které ztěžují rozvoj celoevropského kapitálového trhu;

25. se domnívá, že místní a regionální orgány hrají klíčovou úlohu v procesu rozvoje finanční gramotnosti obyvatelstva. Zdůrazňuje mimo jiné úlohu sociálních institucí a vzdělávacích zařízení při prohlubování znalostí mladých Evropanů o ekonomice a financích;

26. domnívá se, že by bylo vhodné zvážit finanční a institucionální účast veřejného sektoru v oblastech, jež se přímo podílejí na rozvoji kapitálového trhu a v nichž nebudou iniciativy soukromého sektoru stačit. Žádá, aby se před zapojením veřejného sektoru prověřilo, zda veřejné prostředky opravdu přinesou soukromé iniciativy. Zapojení veřejného sektoru se v těchto případech musí opírat o doprovodnou ekonomickou analýzu a musí zahrnovat jasný plán ukončení investic po dosažení kýženého účinku, ale také v případě výskytu nedostatků;

27. je toho názoru, že řada zemí má v oblastech, jež jsou do plánu týkajícího se unie kapitálových trhů zahrnuty, osvědčené postupy, které by měly být předány dál;

28. zdůrazňuje, že subjekty na místní a regionální úrovni mohou na kapitálových trzích sehrát významnou a rozmanitou úlohu coby investoři nabízející dlouhodobý počáteční kapitál a že se s jejich pohledávkami může obchodovat na trzích;

III. HARMONIZACE PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

29. souhlasí s tím, že je nutné vypracovat ucelený soubor pravidel pro kapitálové trhy. Tyto předpisy by měly být respektovány ve všech členských státech;

30. sdílí názor, že v případě vytvoření transparentního rámce pro fungování jednotného kapitálového trhu a sjednocení systému finančního kolaterálu lze očekávat vzrůst důvěry investorů, což povede k účinnější alokaci kapitálu;

31. zdůrazňuje, že ucelený soubor pravidel by představoval významný krok k odstranění překážek a vytvoření prostředí nezbytného pro vznik a fungování jednotného kapitálového trhu v celé Evropské unii, jenž by byl propojenější s mezinárodními trhy;

32. upozorňuje na to, že regulační návrhy související s uníí kapitálových trhů by neměly vytvářet přílišnou regulační zátěž pro malé a střední podniky a omezovat tak výhody, jež může vytvoření jednotného kapitálového trhu tomuto sektoru přinést;

33. považuje za důležité vytvořit nové právní kategorie, které umožní investovat a získávat kapitál v Evropské unii;

34. je přesvědčen o tom, že je možné zavést nové tržní iniciativy, a to díky dalšímu zvýšení transparentnosti veřejně dostupných finančních informací a odstranění příčin, které brání porovnávání těchto informací mezi jednotlivými členskými státy;

35. opakuje svou výzvu, která zazněla v předchozích stanoviscích Výboru regionů, totiž aby se zlepšila porovnatelnost a dostupnost údajů o riziku financování subjektů ze sektoru malých a středních podniků v celé EU;

36. domnívá se, že by bylo vhodné stanovit zjednodušené mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS), jež by mohly zajistit porovnatelnost podniků a zvýšit jejich rating. Využívání těchto standardů může rovněž investory přimět k tomu, aby své prostředky investovali do podniků, které uplatňují transparentní a obecně uznávané zásady;

37. má za to, že je nutné důsledně usilovat o harmonizaci předpisů v oblasti platební neschopnosti a sjednotit rámec pro finanční restrukturalizaci, přičemž si je vědom složitosti této otázky, zejména v důsledku toho, že existují různé formy upřednostňování sociálních skupin a některých skupin věřitelů;

38. podporuje přezkum právního rámce, včetně obezřetnostních pravidel, s cílem prozkoumat omezení, jež brání sekuritizaci aktiv investovaných do sektoru malých a středních podniků a ztěžují činnost nebankovních subjektů, které nabízejí financování a méně restriktivní nakládání s dlouhodobými závazky v infrastrukturních projektech;

39. upozorňuje na potenciální problém nedostatečné harmonizace finančních trhů kvůli tomu, že některé členské státy ještě stále nejsou součástí bankovní unie;

40. zdůrazňuje, že unie kapitálových trhů musí být otevřená a konkurenceschopná v mezinárodním měřítku a musí přilákat zahraniční investice zachováním vysokých standardů v EU prostřednictvím takových aspektů, jako je zajištění integrity trhu a finanční stability investorů;

IV. DIVERZIFIKACE ZDROJŮ FINANCOVÁNÍ MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ

41. rád by zdůraznil význam sektoru malých a středních podniků pro evropské hospodářství a rozvoj regionů. V zemích EU-27 bylo těchto podniků více než 20 milionů a vznikalo v nich zhruba 67 % pracovních míst a 58 % hrubé přidané hodnoty. Mimoto zde bylo téměř 19 milionů malých a středních podniků, jež čítaly maximálně 10 zaměstnanců a poskytovaly jednu pětinu pracovních míst v EU. Během krize v letech 2008–2011 malé a střední podniky lépe stabilizovaly zaměstnanost než podniky velké, avšak současně se poměrně snížil jejich podíl na tvorbě HDP⁽¹⁾;

42. upozorňuje na to, že malé a střední podniky mají ztížený přístup k diverzifikovaným zdrojům financování své činnosti. Více než 80 % vnějších zdrojů financování malých a středních podniků v EU představují bankovní úvěry a 40 % firem využívá leasing, který obvykle poskytují subjekty spojené s bankami;

43. podotýká, že dostupnost bankovních úvěrů pro malé a střední podniky se zhoršuje v dobách hospodářského útlumu – interní bankovní procesy tedy nejsou proticyklické, ale spíše procyklické;

44. domnívá se, že bankovní sektor musí mít větší konkurenci, aby se oslabilo jeho dominantní postavení v poskytování zdrojů financování v EU, zejména co se týče malých a středních podniků. Je třeba výrazně podpořit odstranění překážek, jež tuto konkurenci ze strany nebankovních subjektů a finančních nástrojů, nových aktérů a inovací mimo finanční sektor omezují, jakož i legislativní iniciativy v této oblasti;

45. zastává názor, že cílem unie kapitálových trhů není snížit význam bank v evropském hospodářství. Výbor se domnívá, že je nutné zachovat náležitou rovnováhu mezi opatřeními na podporu investičního bankovníctví a nebankovního financování na straně jedné a financováním v podobě tradičních bankovních úvěrů na straně druhé;

46. vítá dosavadní opatření členských států, mj. programy finanční podpory malých a středních podniků (záruky, dotace, uspíšení obchodních plateb, předstartovní kapitál);

47. upozorňuje na důležité faktory, jež usnadňují rozvoj malých a středních podniků – patří k nim například příznivé podnikatelské prostředí, moderní infrastruktura, existence technologicky vyspělých hospodářských odvětví a vysoce kvalifikovaná pracovní síla. Vzhledem k výše uvedenému by iniciativy v rámci unie kapitálových trhů měly být koncipovány tak, aby se snížily transakční náklady na získávání kapitálu a měly k nim přístup mikropodniky, jichž je nejvíce, a přitom jsou nejméně propojeny s kapitálovými trhy. Poukazuje na to, že je nutné minimalizovat administrativní zátěž spojenou s právními předpisy;

⁽¹⁾ Výroční zpráva o evropských malých a středních podnicích 2012/2013, Evropská komise, říjen 2013.

48. vyjadřuje znepokojení nad tím, že nové právní předpisy pro bankovní sektor v EU (CRD IV/nařízení o kapitálových požadavcích) mohou rovněž omezit přístup malých a středních podniků k bankovnímu financování, a proto doporučuje provádět pravidelné studie dopadu výše uvedených předpisů na změny v přístupu malých a středních podniků k bankovnímu financování v jednotlivých zemích;

49. zdůrazňuje, že významnou roli při financování malých a středních podniků hrají regionální a místní banky, poněvadž lépe znají ekonomiku dané obce či daného regionu a disponují jedinečnými metodami pro posuzování rizika při poskytování úvěrů místním podnikům;

V. PODPORA KONKURENCE NA KAPITÁLOVÉM TRHU

50. doufá, že jednotný kapitálový trh může přispět k rozvoji a šíření alternativ k tradičním formám úvěrových a investičních zprostředkovatelských služeb. Tyto alternativní formy mají značný potenciál, co se týče poskytování investičního kapitálu místním hospodářským subjektům;

51. vybízí Evropskou komisi, aby propagovala osvědčené postupy v oblasti alternativních forem financování, jež jsou v některých členských státech EU dobře rozvinuté;

52. domnívá se, že by bylo žádoucí vytvořit v rámci diskusí o unii kapitálových trhů a jejich příprav odpovídající prostředí a zejména odpovídající míru regulace a dohledu pro rozvoj stínového bankovníctví a skupinového financování. To je ještě pořád poměrně málo rozšířené, ale má velkou dynamiku růstu⁽²⁾;

53. domnívá se, že alternativní nabídky financování adresované malým a středním podnikům, především nástroje s vyšším investičním rizikem, fungují lépe v případě inovačních projektů;

54. zastává názor, že regulační prostředí by mělo mít stimulační účinek a nemělo by omezovat dostupnost nových nástrojů a forem rozdělování kapitálu;

VI. ZÁVĚREČNÉ PŘIPOMÍNKY

55. je potěšen tím, že Komise věnuje větší pozornost problematice přístupu k nebankovnímu financování;

56. má za to, že zelená kniha Vytváření unie kapitálových trhů je pouze prvním krokem na cestě k vytvoření jednotného kapitálového trhu;

57. rád by se podílel na dalších činnostech, jelikož díky diferencovanému regionálnímu a místnímu pohledu bude možné vypracovat předpisy, v nichž budou zohledněny potřeby všech stran;

58. vybízí k prodiskutování podrobného pracovního programu, což by mělo přinést potřebnou dynamiku pro dodržení plánovaného termínu vytvoření jednotného kapitálového trhu;

59. zdůrazňuje, že je nutné zapojit různá prostředí, aby byl připraven zcela uspokojivý dokument, který bude přihlížet k odlišným potřebám jednotlivých území a odvětví;

60. upozorňuje na to, že je třeba intenzivněji provádět programy zaměřené na zlepšení finanční gramotnosti a informování veřejnosti o investičních možnostech a potřebách. Je nutné doplnit a podporovat vnitrostátní iniciativy a celoevropské projekty, jako je „Consumer Classroom“;

61. vybízí k tomu, aby byla zelené knize Vytváření unie kapitálových trhů a souběžnému přezkumu směrnice o prospektu a sekuritizaci věnována další veřejná diskuse.

V Bruselu dne 8. července 2015.

předseda
Evropského výboru regionů
Markku MARKKULA

⁽²⁾ The European Alternative Finance Benchmarking Report, Univerzita v Cambridge, únor 2015.